

Installeren van veiligheid bij interfamiliaal geweld hoe aanpakken onder covid-19 maatregelen?

Essentieel, ook in deze crisistijden, is dat communicatie tussen de verschillende diensten mogelijk blijft. Een belangrijke factor is het vervangen van de face-to-face-aanpak naar een digitale en telefonische aanpak. De telefonische aanpak laat toe om af te stemmen in digitale dossiers. De digitale aanpak is onontbeerlijk om interdisciplinair overleg toe te laten. Bovendien vallen er een aantal van de gebruikelijke bouwstenen in de aanpak tot nader order weg, waardoor andere mechanismen moeten worden uitgewerkt. De focus komt voor de komende periode in eerste instantie te liggen op het installeren van directe veiligheid, waarbij de langetermijnperspectieven – tijdelijk - worden opgeschoven tot er terug meer hulpbronnen voor handen zijn.

In dit onderdeel willen we een aantal tips en richtlijnen aanreiken om directe veiligheid bij IFG en KM te installeren onder de crisismaatregelen.

Overzicht hulpverleningsmogelijkheden in de regio onder Covid-19 maatregelen

Zorg ervoor dat je als professional goed weet wat er beschikbaar is in je regio aan hulpverlening, opvangplaatsen en wat je van politie en justitie kan verwachten. Dit varieert ook van dag tot dag, hou de mogelijkheden maximaal bij.

Tip:

- De multidisciplinaire netwerken, zoals de ketenaanpak IFG en de Family Justice Centers, kunnen een overzicht opstellen van het aanbod inzake IFG en KM in de regio, inclusief de wijze van contact nemen, en deze beschikbaar maken en up-to-date houden via hun website en/of mailing naar de partnerorganisaties. Professionals die in aanraking komen met IFG kunnen dit overzicht gebruiken, als een 'wegwijzer' in het landschap.

Overzicht van de beschikbare residentiele opvangplaatsen

Er zijn minder plaatsen voor opvang en hulp beschikbaar en deze moeten nog doordachter worden ingezet. Tegelijk vereisen crisissituaties IFG en KM mogelijk een snellere actie gezien het wegvallen van andere mogelijkheden om te de-escaleren. Het is belangrijk het overzicht van de mogelijkheden te behouden.

Tip:

- Spreek (regionaal) af hoe de professionals dag aan dag zicht hebben op mogelijke residentiele opvangplaatsen. Dit kan bijvoorbeeld door een vaste contactpersoon per multidisciplinaire setting af te spreken die aan de informatie kan en deze beschikbaar maakt. Een online multidisciplinair overleg om snel te schakelen kan hier helpend zijn. Dit vermijdt dat elk op zich rond moet bellen.

Creëren van extra residentiele opvang

De residentiele opvangmogelijkheden voor slachtoffers en hun kinderen zijn beperkter, terwijl de kans groot is dat er meer snelle opvang nodig is gezien het wegvallen van andere hulpbronnen (familie, sociaal netwerk, minder opvangcapaciteit,...).

Tips:

- Bespreek vanuit de multidisciplinaire samenwerking met de lokale besturen de mogelijkheden om residentiele opvang te voorzien slachtoffers van IFG en KM, en hun kinderen. Hierbij kan er gebruik gemaakt worden van gebouwen van de openbare besturen die onder Covid-19 leegstaan, van hotels of bungalowparken in de regio,... Informeer je bij de andere regio's naar hiertoe ondernomen acties en draaiboeken. Zorg voor een goede opvolging vanuit de multidisciplinaire samenwerking tussen de hulpverleningsinstanties, politie en justitie. Maak met politie afspraken over veiligheid.
- Spreek met filantropische organisaties en serviceclubs af dat zij een sponsoring voorzien voor het steunen van extra residentiele opvang, vb in hotel, gedurende de Covid-19 maatregelen voor slachtoffers van IFG en KM en hun kinderen.

Politie:

De rol van politie onder Covid-19 vergroot voor het installeren en bewaken van veiligheid. Vaak zijn zij de enige die nog controle kunnen uitvoeren, indien nodig een verder onderzoek, het Parket op de hoogte brengen,...

Tips:

- Neem alle meldingen van IFG en KM ernstig en stel steeds een volledig Proces-Verbaal op, ook indien er niet direct strafbare feiten worden vastgesteld (o.a. wat valt onder familiale twist). Neem foto's van verwondingen en schade. Verwittig bij strafbare feiten steeds het Parket.
- Hoor de partijen steeds afzonderlijk, zodat elk van hen de kans krijgt om zijn/ haar verhaal te vertellen. Indien het slachtoffer de taal niet spreekt, verhoor dan altijd met tolk (eventueel telefonisch).
- Vermijd uitgestelde verhoren, maar hercontacteer de slachtoffers wel na één of meerdere dagen. Zo krijgen slachtoffers een extra kans om een hulpvraag te stellen. Men ervaart vaak erg hoge drempels om met intrafamiliaal geweld naar buiten te komen. Bevraag daarom ook burens en sociale contacten van het gezin naar hun ervaringen.
- Bespreek de mogelijkheden om de veiligheid van minderjarige(n) en slachtoffers maximaal te voorzien. Scheid de gezinsleden indien onveilig.
- Schakel slachtofferzorg, dienst Jeugd en Gezin,... in.
- Blijf inzetten op de rol van politie in de multidisciplinaire samenwerking. Politie is een essentiële partner om het opgestelde veiligheidsplan (cfr hierboven) te controleren. De politie kan na een aantal dagen of bij bezorgdheid of verbreken contact het gezin ter plaatse spreken. Spreek steeds de gezinsleden afzonderlijk in gegeven omstandigheden.

- Zet in op snelle hulp bij acute situaties van onveiligheid: zorg voor een aandachtvestiging op het adres van gezinnen waar er een risico is op IFG. Bespreek expliciet met slachtoffers de verschillende mogelijkheden om dringende interventie te vragen, met bijzondere aandacht voor de app van het noodnummer 112. Breid het Aware-systeem uit (waarbij politie door het slachtoffer wordt gewaarschuwd bij escalatie via App of alarmknop) naar situaties waar gezinnen met IFG gedwongen onder 1 dak verblijven en de veiligheid risico loopt.

Justitie

De justitiële stok achter de deur om IFG en KM te stoppen en veiligheid te installeren is onder COVID-19 maatregelen groter dan ooit, door de beperking op de andere hulpbronnen om veiligheid te installeren en op te volgen. Het signaal naar plegers vanuit justitie in tijden van Covid-19 crisis moet zeer duidelijk zijn: IFG en KM wordt niet getolereerd en de situatie onder Covid-19 is geen vrijgeleide voor een mindere opvolging.

Als gevolg van de Covid-19 maatregelen is de uithuisplaatsing van plegers nu minder mogelijk. De uithuisplaatsing is nochtans een belangrijk instrument om de impact op slachtoffers en kinderen zo veel mogelijk te beperken, en plegers verantwoordelijk te maken voor agressief gedrag. De nieuwe regeling van Tijdelijk Huisverbod was net in alle regio's opstartende, en belooft een goede piste te worden bij veiligheid creëren bij IFG.

Onder de Covid-19 maatregelen vergt dit een aangepaste werkwijze.

Tips:

- Ga na of opvolging nog steeds mogelijk is. De Covid-19 maatregelen kunnen de opvolging door justitie-assistenten bemoeilijken of beperken. De familierechtbank heeft nog beperkt zittingen voor hoogdringende casuïstiek.
- Het parket heeft ook nog andere mogelijkheden voor het voorzien van veiligheid bij IFG en KM zijn. Een belangrijke mogelijkheid is de praetoriaanse probatie. Dit laat toe dat voorwaarden worden voorgesteld aan de dader, bijvoorbeeld op het vlak van het verlaten van de woning of een contactverbod met de overige gezinsleden. Controle gebeurt door de politie. Schending wordt ambtshalve als een daad van belaging van de gezinsleden beschouwd en kan aanleiding geven tot arrestatie en voorleiding bij de onderzoeksrechter (voor zowel de belaging en eventuele andere feiten, als voor de voorgaande feiten die aanleiding gaven tot de praetoriaanse voorwaarden).
- Het blijft uiteraard ook mogelijk om de verdachte voor te leiden (in het geval dat er ook effectief strafbare feiten werden gepleegd) bij de onderzoeksrechter. De onderzoeksrechter zal dan het nodige doen om recidive te voorkomen door bijvoorbeeld een maatregel vrijheid onder voorwaarden op te leggen of hij kan beslissen de verdachte in voorlopige hechtenis te nemen. Het is belangrijk er rekening mee te houden dat dit laatste op korte termijn wel veiligheid kan bieden voor de slachtoffers en kinderen, maar dat dit ook op vlak van zorg voor de kinderen, financieel,... heel wat gevolgen met zich kan meebrengen. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat het slachtoffer vanaf de voorlopige hechtenis van betrokkene moet rond komen met één of geen inkomen. Ook de zorg voor de kinderen dient het slachtoffer alleen te dragen.

Versoepeling van regels voor toegang residentiële opvang

Onder normale omstandigheden gelden er in de meeste opvanghuizen regels voor toegang. Dit kan bijvoorbeeld zijn omwille van psychiatrische problematiek, druggebruik,... Het kan aan te bevelen zijn, gezien de beperkte mogelijkheden om mensen anders in veiligheid te brengen, om deze regels te versoepelen en maximaal op directe fysieke veiligheid in te zetten.

Tip:

- Betrek de psychiatrische hulp, geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg,... via telefonische of chat begeleiding van mensen in de opvanghuizen.

Virtuele multidisciplinaire samenwerking

Multidisciplinaire samenwerking is een cruciale factor in het stoppen van IFG en KM en het installeren van veiligheid. De wijze waarop dit georganiseerd wordt, vergt een andere en virtuele realiteit: het casusoverleg, de netwerkgesprekken en het multidisciplinair samenzitten met de betrokken gezinsleden is nu niet aan de orde.

Tips:

- Organiseer op meermaalse vaste momenten doorheen de week een advies- en overleg-video conferentie (zoom, skype, teams,...), waarbij je met een aantal vaste professionals andere professionals de kans geeft in te loggen en advies te vragen. Deze vaste kern kan ook een overzicht houden van de mogelijke opvang en hulpverlening op dat moment en de brug vormen met vaste aanspreekpersonen bij politie en justitie voor dringende ingrepen bij (dreigende) escalatie. Zorg ervoor dat professionals via website of mail makkelijk contact kunnen nemen en kunnen inschrijven om een advies en overleg te krijgen.
- Organiseer in de multidisciplinaire samenwerking telefonisch consult met partnerorganisaties, waarop professionals zich via website of mail kunnen inschrijven: consult met verslavingszorg, geestelijke gezondheidszorg, advocaat, deurwaarders, enz.

Scholen

De maatregelen COVID-19 zet scholen voor een enorme uitdaging. Naast het organiseren van onderwijs op afstand spelen vragen zoals wat te doen als het contact met een leerling en/of ouders wordt verbroken, wat te doen als er zorgen zijn over een thuissituatie of de persoonlijke toestand van een leerling. Onderwijs kan een belangrijke rol spelen in het opvolgen en veilig stellen van kinderen en jongeren bij IFG.

Tips:

- Spreek met de (zorg)leerkachten en CLB's af dat zij heel regelmatige vinger aan de pols houden bij leerlingen die zich mogelijk bevinden in precare situaties en/of waarbij een zorg speelt over hun persoonlijke toestand.
- Hou een warm contact met het desbetreffende leerling door bijvoorbeeld een dagelijkse korte chat en/of regelmatige en afgesproken telefoongesprekken. Hierbij kan met de leerling gesproken worden over hoe het gaat thuis (b.v. eventuele gevoelens van onveiligheid) en kunnen er afspraken worden gemaakt dat de leerling een sein kan geven als het misgaat of dreigt mis te gaan in huis.

-
- Bespreek zorgelijke situaties met de zorgleerkracht, CLB,..., en stem eventuele acties onderling af.
 - Neem bij een vermoeden van een mogelijke crisissituatie direct contact op met het voor jouw regio beschikbare meld- en/of adviespunt.